

LAUSUNTO

29.8.2023

Sisäministeriön pelastusosasto
kirjaamo.sm@gov.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö, hanketunnus VN/10916/2023

**SISÄMINISTERIÖN ASETUS PELASTUSTOIMEN
TILANNEKUVATOIMINNASTA**

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen puolesta Keski-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiä otsikon mukaisesta sisäministeriön asetuksen luonnoksesta. Lausunto on tehty yhteistyössä Helsingin-, Itä-, Keski-, ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten (HIKLU) kanssa.

1 § Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan pelastustoimen tilannekuvan sisältöön, kokoamiseen, analysointiin, ylläpitämiseen ja jakamiseen. Tätä asetusta sovelletaan myös Helsingin kaupunkiin.

Yllä olevan pykälän ensimmäinen lause pitäisi olla: Tätä asetusta sovelletaan hyvinvointialueiden pelastustoimen...

2§ Tilannekuvan sisältö

Muistiossa on kuvattu hyvin tilannekuvatuotteen käyttötarkoituksia. Pelastuslaitos esittää, että perusteluihin kirjattaisiin lisäksi käyttötarkoitukseksi ”pelastustoimen jatkuvuudenhallinta”, millä tarkoitetaan tietoja pelastustoimen palvelujärjestelmän tarpeista ja toimenpiteistä palvelutuotannon turvaamiseksi pitkäkestoisessa- ja/tai häiriötilanteessa.

4§ Tilannekuvan analysointi

Pelastuslaitos esittää, että perustelumuistiossa käytettäisiin käsitettä ”tilannekuvatuote”, millä tarkoitettaisiin tilannekuvatalennetta tai näkymää tietojärjestelmässä. Tuote-käsitteen käyttö selkeyttäisi tilannekuvatoimintaan liittyvää käsittehierarkiaa, ja erottelisi selkeästi ”tilannekuvatuotannon” ja ”lopputuotteen”. Nyt on vaarana, että prosessi ja lopputuote menevät käsitteellisesti sekaisin. Tilannekuvatuotteet luotaisiin ja ylläpidettäisiin eri käyttötarkoituksiin, esim.

- yksittäisen pelastustoimintatehtävän tilannekuvatuote
- yksittäisen pelastustoimintatehtävän yleisjohtamisen tilannekuvatuote
- yleistilanteen tilannekuvatuote paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti

Yleisenä huomiona, pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan tilannekuvan analysointi on vaativaa asiantuntijatyötä, ja vaatii asetusmuistiossa kuvatussa laajuudessa lisäresursointia nykyisiin pelastustoiminnan johtamisorganisaatioihin kaikilla tasoilla.

Analyysin laadun varmistamiseksi analyysityö tulisi tehdä mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisesti määriteltyä yhteismitallista kriteeristöä vasten. Tämä koskee erityisesti valmiuden säätelyn tarveharkintaa ja toteuttamista.

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan muistion lause ”Tilannekuvan analysointi jaettaisiin tavanomaisen valmiuden aikaiseen analysointiin, varautumistoimenpiteitä edellyttävään analysointiin sekä tilanteen aikaiseen analysointiin” on epäselvä ja tulisi avata muistiossa paremmin.

5§ Tilannekuvan ylläpitäminen

Erityisesti pelastuslaitostasoinen tilannekuvatuote sisältää hyvin todennäköisesti henkilötietoja, ja tallenteista muodostuu henkilötietorekisteri. Henkilötietojen käsittelystä pelastustoimen tilannekuvatoiminnassa tulisi säätää laintasoisesti. Erityisesti tilannekuvatuotteiden tallentamisperusteet tulee avata ja perustella säädöksissä riittävällä tasolla, ei pelkästään perustelumuistiossa yleisellä tasolla mainitut tutkinta sekä toiminnan kehittäminen ja arviointi.

Tilannekuvatoiminta tarvitsee asetuksen mukaisessa laajuudessaan toteutuessaan tietojärjestelmän tai laajennuksen nykyisiin tietojärjestelmiin. Erityisesti viiden vuoden tallentamisvaatimus tilannekuvatuotteille edellyttää toimintaa tukevan tietojärjestelmän olemassaoloa.

6§ Tilannekuvan jakaminen

Asetusluonnoksessa ja muistiossa on kuvattu tiedonvälitys vain yksisuuntaisena hyvinvointialueelta yhteistyöalueelle ja edelleen valtakunnalliseen tilannekeskukseen ja sisäministeriölle. Tämä on pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan asetus- ja muistioluonnosten keskeisin puute. Tilannekuva-asetukseen ja/tai asetukseen pelastustoimesta tulee kuvata tiedonvälitysvastuut myös toiseen suuntaan keskushallinnosta yksittäiselle hyvinvointialueelle, ml. sisäministeriön selkeä velvoite jakaa tilannekuvaa pelastuslaitoksille. Esimerkiksi tieto valtakunnallista suorituskvyyistä ja niiden käytettävyydestä (muistiossa mainittu esimerkkinä valtion lentokalusto) tarvitaan reaaliaikaisesti myös pelastuslaitostasolla.

Pelastusviranomaisen tiedonvaihto-oikeuksista (tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet) tulisi säätää myös pelastustoimen tilannekuvatoiminnan osalta, erityisesti kun tilannekuvatuotteissa käsitellään henkilötietoja. Tarve koskee sekä asetuksen 3§ mukaista tilannekuvan kokoamista että 6§ mukaista jakamista. Nykyiset pelastusviranomaisen tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet eivät ole tilannekuvatoiminnan kannalta riittäviä, erityisesti suhteessa muihin pelastustoimintaan osallistuviin viranomaisiin ja tahoihin. Yhteistoimintataholta tilannekuvatoimintaa varten tarvittavat tiedot saattavat myös olla salassa pidettäviä, jolloin niiden saantioikeudesta tulisi säätää selkeästi ristiriitojen välttämiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita sellaisen poliisitehtävän tiedot (tai edes tieto käynnissä olevasta tehtävästä), jolla on vaikutusta pelastustoimen palvelujen tuottamiseen, mutta minkä hoitamiseen pelastustoimi ei suoraan osallistu.

7 § Voimaatulo

Siirtymäaika on varsin lyhyt, sitä tulisi lisätä yhdellä vuodella, jotta Helsinki ehtii tosiasiallisesti järjestää kyseisen toiminnon tuottamisen.

Vantaalla 29.8.2023

pelastusjohtaja Jyrki Landstedt
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos